

Kinas syn på Nato och ett svenskt medlemskap

Hillevi Pårup

Sammanfattning

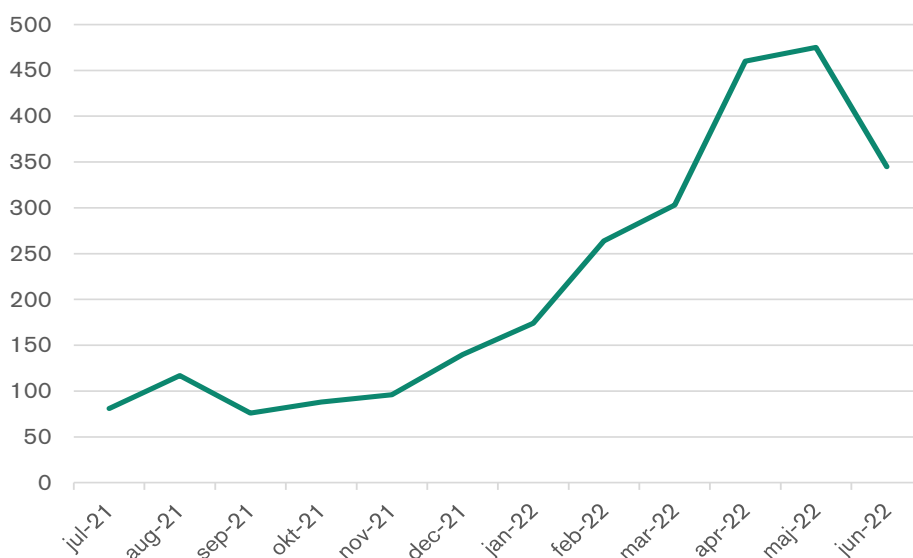
- Sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina den 24 februari 2022 har kinesiska representanter och deltagare i det offentliga samtalet uttryckt sig mer frekvent och tydligare om Nato än tidigare. Den officiellt accepterade synen på Nato i Kina är alltigenom kritisk. Alliansen beskrivs ofta som en kvarleva från det kalla kriget som domineras av amerikanska strategiska intressen.
- Kinesiska experter uttrycker att USA styr Nato såväl politiskt som militärt. Att Nato i juni 2022 för första gången inkluderade Kina i sitt "strategiska koncept" ses som ett bevis på USA:s framgång med att påverka alliansen att lägga om sitt fokus från Ryssland till Kina. Samtidigt uttrycker vissa kinesiska analytiker att USA har börjat tappa kontrollen över sina allierade och att Nato håller på att splittras inifrån.
- Den allmänna uppfattningen i Kina är att Nato främjar krig och konflikt snarare än fred. Nato, med USA i spetsen, anklagas för att upprepade gånger ha genomfört illegitima attacker mot oskyldiga länder. Detta ses också i beskrivningen av konflikten mellan Ryssland och Ukraina, där Peking anser att Nato har underblåst eller till och med skapat konflikten.
- I ett gemensamt uttalande med Ryssland från den 4 februari 2022 motsätter sig Kina ytterligare utvidgning av Nato i Europa. Ett större Nato skulle enligt kinesiska experter leda till polarisering och konfrontation och göra Europa mer instabilt och osäkert.
- Enligt kinesiska myndigheter finns det flera tecken på att Nato närmar sig Kinas närområde, däribland bildandet av nya "exklusiva" partnerskap i Asien- och Stillaohavsområdet, Bidenadministrationens Kinastrategi och EU:s säkerhetspolitiska närmande till USA. Denna utveckling skulle enligt flera kinesiska bedömare kunna leda till att regionen går samma öde som Europa till mötes – det vill säga en kollapsad säkerhetsordning.

- Från officiellt kinesiskt håll har uttalanden angående ett svenskt Natomedlemskap hittills varit få. Kinas utrikesministerium har uttryckt att "relevanta länder" (Finland och Sverige) bör utöva försiktighet i att utveckla förbindelserna med Nato och att ett medlemskap kan innebära konsekvenser för de bilaterala relationerna mellan Kina och Sverige. I kinesisk media har flera experter uttryckt att ett svenskt Natomedlemskap skulle spå på den instabila situationen i Europa och att Sveriges militära och ekonomiska förmågor såväl som landets geografiska läge sätter ökad press på Ryssland, vilket kan leda till ytterligare konfrontation.
- Kina säger sig förespråka en säkerhetsstrategi baserad på fredlig utveckling, respekt för nationell suveränitet och samarbete. Kina har även presenterat sin vision för framtida internationella relationer i sitt "globala säkerhetsinitiativ". Till skillnad från vad som beskrivs som USA:s konfrontativa alliansbyggande strävar detta initiativ, enligt Kina, efter att etablera en balanserad, effektiv och långsiktig säkerhetsarkitektur.

Ett ökat intresse för Nato

Efter Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina den 24 februari 2022 har flera aktörer i Kina uttalat sig mer frekvent och tydligare om Nato än tidigare. Redan den 4 februari, inför vinter-OS i Peking, undertecknade dock Kinas president Xi Jinping (习近平) och Rysslands president Vladimir Putin ett gemensamt uttalande som uttryckte att båda sidor "motsätter sig ytterligare utvidgning av Nato" och "står emot bildandet av slutna blockstrukturer och motsatta läger i Asien- och Stillahavsområdet".¹

Att döma av antalet omnämningar av Nato i kinesisk media verkar intresset för alliansen ha ökat markant i Kina sedan dessa händelser (Figur 1).

Figur 1: Antal omnämningar av "北约" (Nato) i kinesiskspråkig media mellan den 1 juli 2021 och den 30 juni 2022.²

Från officiellt håll har uttalanden angående ett svenskt Natomedlemskap varit få. När en talesperson från kinesiska utrikesministeriet blev tillfrågad av en finsk journalist hur Kina skulle agera om Finland gick med i Nato sa talespersonen att Nato är en föråldrad allians och att Kina "råder relevanta länder att utöva försiktighet i att utveckla förbindelserna med Nato".³ I samband med att Sverige och Finland lämnade in sina ansökningar till Nato uttryckte utrikesministeriet att det kan komma att påverka Kinas bilaterala relationer med länderna. Utöver detta har inga fler kommentarer gjorts från officiellt håll.⁴ Ett svenskt medlemskap har däremot diskuterats mer frekvent i kinesisk media.

I kinesisk media har rapporteringen om ett svenskt och finländskt Natomedlemskap varit ensidig. Innan Sverige lämnade in sin Natoansökan bestod rapporteringen i frågan till stor del av artiklar som kritiserade ett svenskt Natomedlemskap och som påpekade att Sverige skulle behöva överge sin "neutrala status" om landet valde att gå med i Nato.⁵ När Sverige lämnade in sin ansökan intensifierades medierapporteringen om ett svenskt Natomedlemskap markant.

Flera medier har lyft fram internationella röster som är emot att Sverige och Finland går med i Nato. Synpunkterna står ofta i samklang med Kinas officiella syn på Nato och slår ofta tillbaka mot västerländsk kritik av Kina. Till exempel har kinesisk media rapporterat intensivt om Turkiets motstånd mot ett svenskt Natomedlemskap och lyft fram president Recep Tayyip Erdoğans uttalande om att Sverige skyddar terrorister.⁶ Xinhua har framhållit att Socialdemokraternas godkännande av en Natoansökan innebär en grundläggande förändring av partiets inställning till Nato och att denna har kritiserats hårt av det svenska folket.⁷ Statliga medier har också intervjuat Natokritiska personer från nordiska länder vars åsikter överensstämmer med Kinas officiella inställning till Nato.⁸ Vidare har Kinas statliga tv-bolag, CCTV, rapporterat om demonstrationer mot Nato i Stockholm och sänt klipp från svensk tv där samtliga personer som intervjuats har uttryckt negativa åsikter om Nato.⁹

Under våren 2022 har det skett en omfattande rapportering om Nato i Kina, som inkluderar utsagor om **vad Nato är** (en föråldrad militärorganisation född ur kalla kriget), **hur Nato styrs** (av USA) och **vad Nato leder till** (krig och instabilitet i Europa och ökade spänningar i Kinas närområde). Detta narrativ presenteras nedan.

Vad är Nato?

I kinesisk media och i officiella sammanhang beskrivs Nato som en kvarleva från kalla kriget. Enligt den statliga nyhetsbyrån Xinhua har Nato, efter kalla krigets slut, fortsatt att existera utan någon egentlig funktion. Därför har Nato med USA i spetsen, enligt experter vid Kinas institut för internationella strategiska studier (CIIS), en tankesmedja under utrikesministeriet, aktivt målat upp nya hotbilder för att fortsatt legitimera alliansens existens och utvidgning.¹⁰ Flera kinesiska medier har uttryckt att denna "kalla kriget-mentalitet" är grundorsaken till uppkomsten och upptrappningen av konflikten mellan Ryssland och Ukraina.¹¹ Enligt forskare från CIIS har denna till Nato tillskrivna "strategiska kultur" också fått konsekvenser för Kina, då Kina fått en mer permanent roll som Natos fiende eftersom det är en "bekvämt syndabock" som tillhandahåller det hot som alliansen behöver för att överleva.¹²

En talesperson för Kinas utrikesministerium menar att eftersom kalla kriget är över sedan länge så borde Nato, som världens största militära allians, ha gjort nödvändiga justeringar i enlighet med de förändrade tiderna.¹³ Men enligt Xinhua så fortsätter Nato att agera tvärtemot det som utvecklade länder säger sig stå för; i stället för att handla utifrån värdegrunder som fred,

mänskliga rättigheter och demokrati, låter sig Nato definieras av tankegods från kalla kriget.¹⁴

Nato kritiseras även för att sträva efter "absolut säkerhet", det vill säga att vissa länder söker öka sin säkerhet på bekostnad av andra länders säkerhet.¹⁵ Under ett toppmöte med de andra BRICS-länderna (Brasilien, Indien, Ryssland, och Sydafrika) i juni 2022 uttryckte Xi Jinping att "vissa länder försöker utvidga militära allianser för att söka absolut säkerhet och stimulera blockbaserad konfrontation genom att tvinga andra länder att välja sida och sträva efter ensidig dominans på bekostnad av andras rättigheter och intressen".¹⁶ Kinas utrikesminister, Wang Yi (王毅), har vidare uttalat att "absolut säkerhet" måste förkastas för att skydda världen från ett "nytt kallt krig".¹⁷

I Kina har Nato målats upp som en stor säkerhetsrisk som på grund av sitt arv från kalla kriget riskerar att skada den globala säkerheten och "förgifta" freden.¹⁸ Men vissa kinesiska experter har börjat ifrågasätta Natos faktiska styrka. En expert sa till exempel till partiägda Global Times att Natos sammanlagda styrka i det inledande skedet av konflikten mellan Ryssland och Ukraina ansågs vara mycket starkare än Rysslands. Men i takt med att konflikten förlängdes har det väckt frågan varför Natos styrka inte har "förvandlats till verklig makt". Vidare har Global Times uttryckt att västerländska sanktioner mot Ryssland inte har fått önskvärd effekt och att det, "döma av nuläget tycks driva Nato längre bort från sina mål".¹⁹ Det existerar därmed två till synes motstridiga bilder av Nato som antingen en extremt farlig aktör eller en svag militär allians.

Natos syn på Kina

Nato refererade för första gången till Kina under ett toppmöte i London 2019 där Kinas växande inflytande beskrevs innebära både möjligheter och utmaningar.²⁰ I kommunikén från toppmötet i Bryssel två år senare nämndes Kina tio gånger så ofta. Denna gång stod framförallt utmaningarna med Kina i fokus.²¹

Ungefär vart tionde år uppdaterar Nato sitt "strategiska koncept", i vilket alliansen uttrycker sina värderingar och syften samt ger en samlad bedömning av den transatlantiska säkerhetsmiljön. Under Natos toppmöte i Madrid i juni 2022 publicerade Nato ett nytt strategiskt koncept som för första gången inkluderade Kina. Nato hänvisar nu till Kina som en "strategisk utmaning" och kopplar Kina till det växande hotet från Ryssland. Det nya strategiska konceptet uttrycker att Kinas "uttalade ambitioner och tvångspolitik utmanar våra intressen, säkerhet och värderingar". Det varnas även för "det fördjupade strategiska partnerskapet mellan Folkrepubliken Kina och den ryska federationen och deras ömsesidigt förstärkande försök att underminera den regelbaserade internationella ordningen".²²

Den officiella kontakten mellan Nato och Kina har varit sporadisk. I september 2021 hölls ett digitalt möte mellan Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg och Kinas utrikesminister Wang Yi. Både Stoltenberg och Wang välkomnade möjligheterna till utökad dialog och utbyte i frågor om gemensamma intressen.²³ Det finns dock inga tecken på att den officiella kontakten har upprätthållits.²⁴

Hur styrs Nato?

Kinas utrikesministerium har refererat till Nato som en "USA-ledd organisation".²⁵ Enligt forskare från CIIS så motsätter sig USA alla alternativa multilaterala ordningar där de själva riskerar att förlora makt. Således beskrivs USA använda Nato som sin förlängda arm för att driva igenom amerikanska strategiska intressen och upprätthålla landets ledande ställning. I en gemensam rapport med amerikanska experter skriver kinesiska forskare från CIIS att Kina upplever att Nato domineras av USA, såväl strategiskt och politiskt som militärt.²⁶ Enligt militärexperten Wei Dongxu (魏东旭) försöker USA ständigt göra sina egna rivaler till Natos gemensamma motståndare.²⁷ Även om den upplevda hotbilden skiljer sig åt bland Natomedlemmarna finns det, enligt Global Times, tecken på att den amerikanska säkerhetspolitiska linjen har fått genomslag inom Nato och att Washington på så sätt lyckats "kidnappa" alliansen.²⁸

I kinesisk media och i officiella uttalanden anklagas USA för att ha drivit på Natos expansion, vilket i förlängningen anses ha provocerat fram Rysslands attack på Ukraina.²⁹ Cui Hongjian (崔洪建), chef för institutet för europeiska studier vid CIIS, menar att USA:s ambitioner att upprätthålla hegemoni i Västeuropa har givit upphov till kriget och förminskat utrymmet för europeiska länder att medla mellan Ryssland och Ukraina. Enligt Cui använder USA Nato till militär avskräckning fastän diplomatiska och andra icke-militära medel varit långt ifrån uttömda.³⁰ Kinas FN-representant, Zhang Jun (张军), betonade i maj 2022 "att vapenleveranser till Ukraina och att dra nytta av den försämrade situationen är moraliskt förkastligt".³¹ Global Times har även presenterat teorin att USA har spätt på kriget i Ukraina i syfte att exportera mer vapen.³²

Lü Xiang (吕祥), från Kinas samhällsvetenskapsakademi (CASS), menar att USA aktivt arbetat för att Sverige och Finland ska gå med i Nato eftersom USA "älskar" att spänningar uppstår i Europa då det bidrar till ett mer kraftfullt och enat Nato.³³ Global Times hävdar att USA använder kriget i Ukraina för att överdriva hotet från Ryssland och därigenom skapa en "säkerhetsoro", vilket har fått "neutrala länder" som Sverige att luras in i Nato.³⁴ Enligt Cui Hongjian från CIIS erbjuder USA säkerhetslöften för att locka till sig allierade i syfte att öka sin kontroll i Europa och upprätthålla den amerikanska hegemonin. De länder som söker säkerhetsgarantier genom att gå med i Nato bör, enligt Global Times, vara på sin vakt då ett medlemskap innebär att man automatiskt blir en bricka i Washingtons säkerhetspolitiska spel.³⁵

I samband med Natos toppmöte i Madrid så har rapporteringen i Kina börjat fokusera mer på att Nato är splittrat och att USA har tappat kontrollen över sina allierade. Enligt kinesiska bedömare så beror splittringen delvis på motstridiga uppfattningar om hur man ska svara på konflikten mellan Ryssland och Ukraina, hur Kina ska definieras och hur Turkiet ska hanteras.³⁶ Flera kinesiska analytiker anser att USA vill förlänga konflikten mellan Ryssland och Ukraina i syfte att försvaga Ryssland, medan europeiska Natomedlemmar beskrivs vilja få slut på konflikten genom förhandlingar. CCTV har uttryckt att USA förhalat förhandlingsprocesserna mellan Ryssland och Ukraina och i stället eldat på konflikten genom att tillhandahålla Ukraina militär hjälp och driva på för sanktioner mot Ryssland.³⁷

Cui Hongjian menar att USA försöker jämställa säkerhetssituationen i Asien- och Stilla-havsområdet med den i Europa för att påtvinga sina allierade amerikanska strategiska mål. Men enligt Cui ser vissa västeuropeiska länder annorlunda på situationen i Kinas närliggande regioner. Trots att USA konsekvent "spelar upp Kinahotet" menar Cui att USA:s europeiska allierade inte tror att Kina kommer att utmana den internationella ordningen.³⁸ Song Zhongping (宋忠平), militärexpert och tv-kommentator, har vidare uttryckt att många europeiska Natomedlemmar av ekonomiska skäl inte kan riskera sina kontakter med Kina.³⁹

Turkiets motstånd mot ett svenskt och finländskt Natomedlemskap lyfts fram som ytterligare ett exempel på hur fler konflikter kan uppstå inom Nato i takt med att alliansen expanderar. Liu Zuokui (刘作奎) från CASS menar att västerländsk kritik har bidragit till att Turkiet vänt sig till Ryssland för att söka geopolitiskt utrymme och internationellt inflytande. Enligt Liu kan Turkiets "balanserade diplomati" mellan väst och Ryssland inspirera andra Natomedlemmar att gå samma väg, vilket kan medföra ytterligare friktion inom alliansen.⁴⁰

Påstådda splittringar inom Nato beskrivs också ske i USA. Global Times har rapporterat att USA:s konservativa har en mer negativ inställning till Nato. Enligt Lü Xiang från CASS utövar amerikanska Natoskeptiker press på det transatlantiska förhållandet och försvagar således USA:s ledarskap.⁴¹

Vad leder Nato till?

Den samlade uppfattningen i Kina är att Nato bidrar till krig och konflikt snarare än fred. Enligt Xinhua, som kallar Nato för ett "mördarvapen", har alliansen under ledning av USA flera gånger ingripit militärt, skapat konflikt och fått länder att falla i krig.⁴² Xinhua pekar ut vad som beskrivs vara hänsynslösa attacker mot oskyldiga länder, däribland i Afghanistan 2001, Irak 2003 (trots att detta inte var en Nato-operation) och Libyen 2011. Anledningen till att Nato aldrig behöver stå till svars för sina omänskliga brott anser Xinhua vara att de har begåtts i "mänsklighetens, demokratins och fredens namn".⁴³

Men den "hänsynslösa attack" som fått allra mest uppmärksamhet i Kina är Natos bombning av forna Jugoslavien, och dess direkta konsekvenser för Kina.⁴⁴ Under en presskonferens den 24 februari 2022 – alltså samma dag som Ryssland gick in i Ukraina – påminde en talesperson för Kinas utrikesministerium om Natos bombning av den kinesiska ambassaden i Belgrad den 7 maj 1999 då tre kinesiska journalister omkom.ⁱ Talespersonen tydliggjorde att "USA fortfarande är skyldig det kinesiska folket en blodskuld".⁴⁵ Delar av presskonferensen spreds på kinesiska sociala medier, och inlägg från partitidningen Folkets Dagblad med hashtagarna "Nato har fortfarande en blodskuld till Kina" (#北约至今还欠中国一笔血债#) och "USA är inte kvalificerat att berätta för Kina vad man ska göra" (#美方没资格来告诉中方怎么做#) fick över 1,2 miljarder respektive 650 miljoner visningar.⁴⁶

Kinesiska utrikesministeriet har flera gånger påpekat att Natos utvidgning leder till instabilitet i Europa.⁴⁷ Zhou Bo (周波), en före detta officer i Folkets befrielsearmé och expert vid Centrum för internationell säkerhet och strategi vid Tsinghua-universitetet, bedömer att ju fler länder som ansluter sig till Nato, desto otryggare blir Europa. Enligt Zhou, som under en period av sin karriär var ansvarig för Kinas förbindelser med Nato, är det grundläggande problemet med alliansen att länder som ansluter sig känner sig säkrare, medan de som står utanför upplever en ökad osäkerhet.⁴⁸ Förutom polarisering beskrivs ett stärkt Nato skada förtroendet mellan EU och Ryssland, vilket genererar ytterligare polarisering och konfrontation. Zhou menar att ett säkert Europa bara kan uppnås om kontinenten i stället samarbetar med Ryssland.⁴⁹

Enligt Li Yingying (李莹莹), biträdande forskare vid CIIS, kan konsekvenserna av att Sverige går med i Nato och "överger sin 200-åriga historia av militär alliansfrihet" få en betydande inverkan på Europas säkerhetssituation. Li menar att ett svenskt Natomedlemskap bidrar till

ⁱ USA, vars bomber träffade ambassaden, vidhåller att bombningen var ett misstag.

instabilitet och otrygghet i Europa, inte bara för att det ökar Natos storlek, utan också på grund av Sveriges militära förmåga och geografiska läge. Enligt flera användare i kinesiska sociala medier är ett svenskt och finländskt Natomedlemskap en tydlig provokation mot Moskva i och med ländernas närhet till Rysslands landsgränser.⁵⁰

Ett svenskt och finländskt Natomedlemskap betyder också att större delen av Östersjöregionen kommer att utgöras av Natomedlemmar. Enligt Lü Xiang från CASS kommer detta att leda till ökad press på Ryssland och med största sannolikhet resultera i att Moskva tillför militär utrustning till området för att "utesluta att Kaliningrad behöver svara på den nya expansionen av Nato".⁵¹ Dessutom skulle ett svenskt och finländskt Natomedlemskap innebära att hela Arktiska rådet, förutom Ryssland, utgörs av Natomedlemmar. Enligt Li Yinying skulle detta rubba Rysslands inflytande över Arktis, en region som på senare år har blivit mer värdefull både från ett ekonomiskt och ett geopolitiskt perspektiv.⁵²

Cui Hongjian från CIIS håller med om att Sveriges militära och ekonomiska förmåga kommer att sätta press på Ryssland. Men enligt Cui är det inte självklart att Sverige och Finland kommer att tjäna USA:s påstådda strategiska mål att provocera eller attackera Ryssland. Yang Jin (杨进) vid CASS delar Cuis uppfattning och anmärker att Sverige inte vill att konflikten mellan Ryssland och Nato sprider sig till egen mark. Därför kommer Sverige, enligt Yang, att försöka lösa meningsskiljaktigheter med Ryssland genom dialog.⁵³

Förutom att bidra till instabilitet och osäkerhet i Europa beskrivs Nato som en illvillig aktör som kan äventyra säkerheten i Kinas närliggande regioner. En återkommande idé bland kinesiska experter är att USA använder sin makt i Nato för att övertyga andra Natomedlemmar att flytta alliansens huvudsakliga fokus från Ryssland till Kina och att Nato därmed kommer att gå från en regional till en global militärallians.⁵⁴ Detta har enligt en talesperson för kinesiska utrikesministeriet blivit tydligt genom att Nato på senare år har närmat sig Asien- och Stillahavsområdet för att "spänna sina muskler och provocera fram spänningar".⁵⁵ I kinesisk media dras också paralleller mellan hur USA har gått samman med sina allierade för att expandera Nato mot Rysslands gränser och dess försök att avskräcka Kina genom att bilda exklusiva allianser och partnerskap i Asien- och Stillahavsområdet såsom Aukus och Quad.⁵⁶

I kinesisk media diskuteras samarbetet mellan Nato och USA:s asiatiska allierade som en bekymmersam utveckling. Li Kaisheng (李开盛), från Shanghais samhällsvetenskapliga akademi (SASS), säger i en intervju att "Sydkorea och Japan har valts av Nato som en bro för att hjälpa till med dess expansion i Asien eftersom de är allierade med USA". Enligt Li har Japan alltid spelat en avgörande roll i att hjälpa USA med dess strategi för Indiska oceanen och Stilla havet (Indo-Pacific), och Sydkorea tros vilja stärka banden med USA efter tillträddandet av den nye presidenten Yoon Suk-yeol.⁵⁷

Ett antal händelser under våren 2022 kan ha bidragit till Kinas oro för att Nato ska öka sin närvaro i Asien. Till att börja med bjöd Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg in Japan och Sydkorea till ett utrikesministermöte som hölls i Bryssel i april 2022.⁵⁸ Japans och Sydkoreas deltagande har inte kommenterats från officiellt kinesiskt håll men Li Kaisheng från SASS anser att det visar på Natos ambition att bilda enad front mot Ryssland och utöka alliansen till Asien.⁵⁹

ii Aukus (Australia, United Kingdom, United States) är ett säkerhetssamarbete mellan Australien, Storbritannien och USA som initialt bildades 2021 för att bygga kärnkraftsdrivna ubåtar men medlemmarna arbetar även tillsammans i Indo-Stillahavsområdet, där Kinas växande inflytande ses som ett ökande hot. Quadilateral Security Dialogue (Quad) är en strategisk säkerhetsdialog mellan Australien, Indien, Japan och USA som inleddes 2007 och upprätthålls av samtal mellan medlemsländerna.

För det andra blev Sydkorea i början av maj 2022 det andra landet i Asien att gå med i Natos cyberförsvarsgrupp (Japan är medlem sedan 2018). Händelsen tycks inte ha kommenterats från officiellt håll, men Hu Xijin (胡锡进), dåvarande redaktör för Global Times, skrev på Twitter att anslutningen är en förolämpning mot Peking och kan leda till att Asien drabbas av samma öde som Europa, underförstått en kollapsad säkerhetsordning.⁶⁰

En tredje händelse är det senaste toppmötet mellan EU och Japan i maj 2022.⁶¹ Inför mötet varnade en talesperson för det kinesiska utrikesministeriet för att de ämnen som diskuterades inte borde omfatta Kinas inre angelägenheter.⁶² Under mötet uttryckte EU-kommissionens ordförande, Ursula von der Leyen, att EU vill ta en mer aktiv roll i Asien- och Stillahavsområdet. Både EU och Japan varnade för Kinas nära relation med Ryssland och uttryckte att båda parter "starkt motsätter sig varje ensidigt försök att ändra status quo med våld, oavsett plats, som ett allvarligt hot mot hela den internationella ordningen".⁶³ Efter toppmötet kritiserade det kinesiska utrikesministeriet EU:s och Japans uttalande för att "smutskasta och nedvärdera Kina, blanda sig i Kinas inre angelägenheter och väcka regional konfrontation".⁶⁴

Slutligen har Kinas utrikesministerium ifrågasatt avsikterna med toppmötet mellan USA och Asean (Association of Southeast Asian Nations) som hölls i mitten av maj 2022. Under mötet lovade USA:s president Joe Biden att spendera 150 miljoner USA-dollar på infrastruktur, säkerhet och pandemiberedskap i Sydostasien. Detta uppfattades av det kinesiska utrikesministeriet och statlig media som ett tecken på att USA och Nato vill utvidga sitt inflytande i regionen.⁶⁵ Kinas tidigare USA-ambassadör, Cui Tiankai (崔天凯), uttryckte i samband med det singaporianska försvarsforumet Shangri-La Dialogue i juni 2022 att västvärlden behandlar Asien- och Stillahavsområdet som sin "bakgård" och att ett sådant beteende är en återgång till kolonialtiden. Cui uttryckte även att ju mer USA och vissa europeiska länder lägger sig i Kinas angelägenheter i dess närområde, desto större blir risken för konflikt.⁶⁶

I samband med att Sydkorea och Japan bjöds in till Natos toppmöte i Madrid i slutet av juni 2022 har Kina intensifierat sin kritik mot Natos upplevda närmande till Kinas närliggande regioner. Kinesiska experter har uttryckt att Nato "expanderar sina tentakler" och att grannländernas samarbete med Nato är oklokt och kommer att skada Kinas förtroende för dem.⁶⁷ Att tillåta Natos närmande till Asien- och Stillahavsområdet är, enligt Global Times, liktydigt med att "bjuda in vargar i huset".⁶⁸

En talesperson från Kinas utrikesministerium sa i samband med att Nato publicerat sitt strategiska koncept att "varje försök att undergräva fred och stabilitet i Asien- och Stillahavsområdet och sabotera regional solidaritet och samarbete kommer att avvisas av det kinesiska folket". Vidare ifrågasatte talespersonen Natos beskrivning av Kina som en "strategisk utmaning" och uppmanade Nato att "omedelbart stoppa sina grundlösa anklagelser och provokativa retorik mot Kina". Nato uppmanades även att överge sin "kalla kriget-mentalitet, upphöra söka absolut säkerhet och stoppa det farliga försöket att destabilisera Asien- och Stillahavsområdet".⁶⁹

Lü Xiang från CASS menar dock att trots att Nato under USA:s påtryckningar kommer uppvisa politisk fientlighet gentemot Kina så kommer det inte att innebära några "verkliga handlingar, speciellt inte militära", riktade mot Kina.⁷⁰

Vad vill Kina i stället?

Kinas utrikesministerium har uttryckt att Kina är "engagerat i fredlig utveckling" och att Kina tillhandahåller flera "kollektiva nyttigheter" som hjälper det internationella samfundet att hantera viktiga frågor. Till skillnad från vad Nato påstår – att Kina innebär "strategiska utmaningar" – så erbjuder Kina, enligt kinesiska utrikesministeriet, flera "värdefulla möjligheter till världsfred".⁷¹

Enligt Wang Yiwei (王义桅) från Institutet för internationella relationer vid Renmin-universitetet skiljer sig Kinas syn på säkerhet fundamentalt från USA:s, som beskrivs anamma ett "hegemoniskt säkerhetskoncept", kännetecknat av unilateralism och exklusiva allianser som leder till konfrontation. Kinas framtidssyn på global styrning genomsyras i stället, enligt Wang, av ett heltäckande och samarbetsvilligt säkerhetskoncept.⁷²

Under Boao-forumet på den kinesiska ön Hainan i april 2022 presenterade Xi Jinping Pekings senaste internationella säkerhetsprojekt: Kinas globala säkerhetsinitiativ (全球安全倡议, Global Security Initiative, GSI). Liksom Pekings tidigare satsning, det globala utvecklingsinitiativet (全球发展倡议, Global Development Initiative, GDI) så är GSI en viktig komponent i Pekings svar på den upplevda USA-koallitionen som motsätter sig Kina.⁷³ Enligt Xi är huvudmålet med GSI att "bygga en balanserad, effektiv och hållbar säkerhetsarkitektur".⁷⁴

Kinas utrikesminister, Wang Yi, menar att GSI erbjuder Kinas lösning för att ta itu med internationella säkerhetsutmaningar. Enligt Wang består GSI av sex åtaganden som utöver huvudmålet betonar respekten för alla länders suveränitet och territoriella integritet, insisterar på att följa syftena och principerna i FN-stadgan, uppmärksammar alla länders legitima säkerhetsproblem, löser skillnader och konflikter genom dialog och samråd och upprätthåller säkerhet i både traditionella och icke-traditionella domäner.⁷⁵

I mångt och mycket är dessa mål en upprepning av Pekings traditionella position som eftersträvar en multipolär världsordning och motsätter sig västlig dominans. GSI signalerar också Pekings samsyn med Ryssland; under presentationen av GSI använde Xi till exempel för första gången begreppet "odelbar säkerhet", ett koncept som ofta använts av Moskva för att kritisera Natos utvidgning.⁷⁶

1 Roth, A., Ni, V. "Xi and Putin urge Nato to rule out expansion as Ukraine tensions rise", The Guardian, 04.02.22, <https://www.theguardian.com/world/2022/feb/04/xi-jinping-meets-vladimir-putin-china-russia-tensions-grow-west>, Official Internet resources of the president of Russia. "Joint statement of the Russian federation and the People's Republic of China on the international relations entering a new era and the global sustainable development", 02.02.22, <http://en.kremlin.ru/supplement/5770>

2 Factiva

3 Ministry of foreign affairs of the People's Republic of China. "Foreign ministry spokesperson Zhao Lijian's regular press conference on April 7, 2022", 07.04.22, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/2511_665403/202204/t20220407_10665501.html

4 Ministry of foreign affairs of the People's Republic of China. "Foreign ministry spokesperson Zhao Lijian's regular press conference on May 16, 2022", 16.05.22, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/2511_665403/202205/t20220516_10686700.html

5 Wang, Q., Zhang, C. "Russia, Ukraine at odds on meaning of 'neutral' status", Global Times, 17.05.22, <https://www.globaltimes.cn/page/202203/1255197.shtml>

6 Xinhua. "Turkey not to allow 'terror-supporting' countries to join NATO: president", People's Daily Online, 30.05.22, <http://en.people.cn/n3/2022/0530/c90000-10102965.html>,

Xinhua. "Turkey expects concrete steps from Sweden, Finland for NATO's bids: FM" Global Times, 28.05.22, <https://www.globaltimes.cn/page/202205/1266749.shtml>,

Xinhua. "Turkey to stop NATO bids until 'concerns addressed'", Global Times, 26.05.22, <https://www.globaltimes.cn/page/202205/1266616.shtml>

7 Xinhua. "Sweden to apply to join NATO, says PM", 16.05.22, <https://english.news.cn/20220516/b847ef19055841e49bff57cbcf6eb860/c.html>

8 Xinhua. "NATO expansion bid another example of West exacerbating conflict: Danish researcher", 24.05.22, <https://english.news.cn/20220524/1a2345f5c6294bd5b7912549e59315a6/c.html>, Xu, W. "Reckless NATO expansion makes volatile world more dangerous: Experts", China Daily, 27.05.22, <https://asianews.network/reckless-nato-expansion-makes-volatile-world-more-dangerous-experts/>

9 CCTV. "Sweden's ruling party decided to support Sweden's application to join NATO. Swedish Prime Minister: The best choice for Sweden's security is to join NATO", 16.05.22, <https://tv.cctv.com/2022/05/16/VIDEqemSqZcoZeYDzaWxkH6R220516.shtml>

10 Shea, J. "NATO–China relations", Ceris, 17.02.22, <https://www.ceris.be/blog/nato-china-relations-charting-the-way-forward/>

11 Koetse, M. "LAC Shorts: The Russia-Ukraine war in the Chinese media", Leiden Asia Centre, 03.22, <https://leidenasiacentre.nl/lac-shorts-shifting-focus-the-russia-ukraine-war-in-the-chinese-media/>

12 Shea, J. "NATO–China relations", Ceris, 17.02.22, <https://www.ceris.be/blog/nato-china-relations-charting-the-way-forward/>

13 Ministry of foreign affairs of the People's Republic of China. "Foreign ministry spokesperson Wang Wenbin's regular press conference on April 28, 2022", 28.04.22, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/2511_665403/202204/t20220428_10675164.html

14 Zhu, R., Wu, B., Shi, X., Shi, Z., Zhang, Y., Deng, X. "北约这个“冷战遗孽” 新华社这三篇文章说清楚了", Xinhua, 24.04.22, <https://baijiahao.baidu.com/s?id=1730973239775676366&wfr=spider&for=pc>

15 Ministry of foreign affairs of the People's Republic of China. "Foreign ministry spokesperson Wang

Wenbin's regular press conference on April 28, 2022", 28.04.22, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/2511_665403/202204/t20220428_10675164.html,

Xinhua net. "起底“冷战遗孽”北约之二：肆意践踏人权的杀人凶器”， 22.04.22, http://www.news.cn/2022-04/22/c_1128584268.htm,

Global Times. "Can 'brain-dead' NATO prolong its life by exploiting China?: Global Times editorial", 25.03.22, <https://www.globaltimes.cn/page/202203/1256773.shtml>,

Xinhua. "NATO urged to stop spreading provocative remarks against China: spokesperson", People's Daily Online, 12.04.22, <http://en.people.cn/n3/2022/0412/c90000-10082701.html>

16 Ministry of foreign affairs of the People's Republic of China. "The 14th BRICS summit is held. President Xi Jinping chairs the summit and delivers important remarks", 24.06.22, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/202206/t20220624_10709235.html

17 Embassy of People's Republic to China in the United States of America. "Rising to challenges together for a shared future", 19.02.22, http://us.china-embassy.gov.cn/eng/zgyw/202202/t20220219_10643721.htm

18 Zhu, R., Wu, B., Shi, X., Shi, Z., Zhang, Y., Deng, X. "北约这个“冷战遗孽”新华社这三篇文章说清楚了", Xinhua, 24.04.22, <https://baijiahao.baidu.com/s?id=1730973239775676366&wfr=spider&for=pc>,

Global Times. "Asia-Pacific countries should not stand under 'dangerous wall' of NATO: Global Times editorial", 28.06.22, <https://www.globaltimes.cn/page/202206/1269282.shtml>

19 Xue, L. "Wild ambition of NATO against public's will", Global Times, 23.06.22, <https://www.globaltimes.cn/page/202206/1268821.shtml?id=11>

20 Nato. "London declaration", 04.12.19, https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_171584.htm

21 Nato. "Brussels summit communiqué", 14.06.21, https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_185000.htm

22 Nato. "Nato 2022 strategic concept". S. 4-5.

23 Weissinger-Baylon, R., Babst, S., Shea, J., Zilmer-Johns, M., Baylon, C., Gong, X., Bai, Z., Chen, F., Mu, C., Chen, W. "NATO–China relations charting the way forward", Center for Strategic Decision Research, China Institute for International Strategic Studies, <https://www.csdrr.org/2022%20Events/NATO-China%20Relations%2001032021.pdf>

24 Babst, S. "NATO and China: Time to talk", Internationale Politik Quarterly, 10.02.22, <https://ip-quarterly.com/en/nato-and-china-time-talk>

25 Ministry of foreign affairs of the People's Republic of China. "Foreign ministry spokesperson Zhao Lijian's regular press conference on June 10, 2022". 10.06.22, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/2511_665403/202206/t20220610_10701735.html

26 Shea, J. "NATO–China relations", Ceris, 17.02.22, <https://www.ceris.be/blog/nato-china-relations-charting-the-way-forward/>

27 Global Times. "NATO turns out to be US tool in its Indo-Pacific layout", 06.04.22, <https://www.globaltimes.cn/page/202204/1257674.shtml>

28 Global Times. "NATO to set stage for extending into Asia-Pacific, faces internal difference", 27.06.22, <https://www.globaltimes.cn/page/202206/1269182.shtml>

29 Ministry of foreign affairs of the People's Republic of China. "Foreign Ministry Spokesperson Zhao Lijian's Regular Press Conference on April 12, 2022", 12.04.22, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/

xwfw_665399/s2510_665401/2511_665403/202204/t20220412_10667041.html

30 Cui, H. "重塑安全架构才能实现欧洲持久和平", CIIS, 20.04.22, https://www.ciis.org.cn/yjcg/sspl/202204/t20220420_8522.html

31 Ministry of foreign affairs of the People's Republic of China. "Remarks by Ambassador Zhang Jun at the UN Security Council Briefing on Ukraine", 05.05.22, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjb_663304/zwjg_665342/zwbd_665378/202205/t20220506_10682116.html

32 Global Times. "US upgrading arms to Ukraine reveals selfish foreign policy", 06.06.22, <https://www.globaltimes.cn/page/202206/1267428.shtml>

33 Yang, S., Liu, C. "Washington hijacks 'collective security of EU' to serve anti-Russia strategy, benefit from NATO expansion", Global Times, 18.05.22, <https://www.globaltimes.cn/page/202205/1266001.shtml>

34 Global Times. "Washington's geopolitical appetite has been growing: Global Times editorial", 18.04.22, <https://www.globaltimes.cn/page/202204/1259551.shtml>

35 Global Times. "NATO to set stage for extending into Asia-Pacific, faces internal difference", 27.06.22, <https://www.globaltimes.cn/page/202206/1269182.shtml>

36 Zhang, H., Wan, H. "NATO summit to show unity amid deeper cracks", Global Times, 29.06.22, <https://www.globaltimes.cn/page/202206/1269286.shtml>

37 CCTV. "焦点访谈:俄乌冲突谁是幕后黑手?", 26.04.22, <https://news.xmnn.cn/xmnn/2022/04/26/101033116.shtml>

38 Global Times. "NATO to set stage for extending into Asia-Pacific, faces internal difference", 27.06.22, <https://www.globaltimes.cn/page/202206/1269182.shtml?id=11>

39 Zhang, H., Cui, F. "China denounces NATO's Asia reach as 'dangerous' as bloc intensifies anti-China rhetoric ahead of summit", Global Times, 23.06.22, <https://www.globaltimes.cn/page/202206/1268916.shtml>

40 Global Times. "More risks, conflicts ensue as NATO formally invites Finland, Sweden to join after Turkey lifts veto", 30.06.22, <https://www.globaltimes.cn/page/202206/1269387.shtml>

41 Lü, X. " 'Body' of NATO continues, but 'soul' elusive", Global Times, 26.06.22, <https://www.globaltimes.cn/page/202206/1269046.shtml>

42 Xinhua net. "起底“冷战遗孽”北约之二:肆意践踏人权的杀人凶器", 22.04.22, http://www.news.cn/2022-04/22/c_1128584268.htm

43 Baoshu, W. "起底“冷战遗孽”北约之二:肆意践踏人权的杀人凶器", Xinhua, 22.04.22, http://www.news.cn/2022-04/22/c_1128584268.htm

44 Xinhua. "In pics: NATO bombing scars in Belgrade", People's Daily, 23.03.22, <http://en.people.cn/n3/2022/0323/c90000-9974722.html>,

Global Times. "China, Serbia mark anniversary of NATO bombing of Chinese embassy in 1999", 07.05.22, <https://www.globaltimes.cn/page/202205/1265013.shtml>,

Xinhua. "Serbia, China honor Chinese martyrs killed in NATO bombing", 07.05.22, <https://english.news.cn/20220507/34b13e9c761446888e0f09c45dc152b/c.html>

45 Ministry of foreign affairs of the People's Republic of China. "Foreign ministry spokesperson Hua Chunying's regular press conference on February 24, 2022". 24.02.22, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/202202/t20220224_10645282.html

46 Koetse, M. "LAC Shorts: The Russia-Ukraine war in the Chinese media", Leiden Asia Centre,

03.22, <https://leidenasiacentre.nl/lac-shorts-shifting-focus-the-russia-ukraine-war-in-the-chinese-media/>

47 Ministry of foreign affairs of the People's Republic of China. "Foreign ministry spokesperson Zhao Lijian's regular press conference on April 11, 2022", 11.04.22, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/2511_665403/202204/t20220411_10666750.html

48 Campbell, C. "Japan and South Korea's attendance at the upcoming NATO summit could worsen global tensions", Time, 16.06.22, <https://time.com/6188414/japan-south-korea-nato-summit/>

49 Zhou, B. "Senior Colonel Zhou Bo says the war in Ukraine will accelerate the geopolitical shift from West to East", The Economist, 14.05.22, <https://www.economist.com/by-invitation/2022/05/14/senior-colonel-zhou-bo-says-the-war-in-ukraine-will-accelerate-the-geopolitical-shift-from-west-to-east>

50 CCTV. "北约加紧吸纳芬兰瑞典网友：“北约又在逼近俄罗斯还不是挑衅吗？”， 04.05.22, <https://world.huanqiu.com/article/47rm49tPxGM>,

Lau, S. "China direct: Trashing Nordic NATO bid – EU courts Japan, India – Cov, cov", Politico, 05.05.22, <https://www.politico.eu/newsletter/china-direct/trashing-nordic-nato-bid-eu-courts-japan-india-cov-cov/>

51 Yang, S., Liu, C. "Washington hijacks 'collective security of EU' to serve anti-Russia strategy, benefit from NATO expansion", Global Times, 18.05.22, <https://www.globaltimes.cn/page/202205/1266001.shtml>

52 Li, Y. "芬兰瑞典申请加入北约, 加剧恶化欧洲安全局势", China Net, 19.05.22, http://www.china.com.cn/opinion2020/2022-05/19/content_78225900.shtml

53 Yang, S., Zhang, C. "NATO expansion with Finland, Sweden's bid tips balance, adds uncertainty to Europe", Global Times, 16.05.22, <https://www.globaltimes.cn/page/202205/1265708.shtml>

54 Shea, J. "NATO-China Relations", Ceris, 17.02.22, <https://www.ceris.be/blog/nato-china-relations-charting-the-way-forward/>,

Teng, J. "论大国竞争背景下美国对华海上博弈", CIIS, 04.03.22, https://www.ciis.org.cn/yjcg/xslw/202203/t20220304_8443.html

55 Ministry of foreign affairs of the People's Republic of China. "Foreign ministry spokesperson Zhao Lijian's regular press conference on April 11, 2022", 11.04.22, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/2511_665403/202204/t20220411_10666750.html

56 Xinhua. "Another Ukraine crisis in Asia-Pacific?", People's Daily, 20.04.22, <http://en.people.cn/n3/2022/0420/c90000-10086406.html>

57 Liu, X., Leng, S. "Asian countries warned of NATO's global expansion as China honors people killed in 1999 bombing against former Yugoslavia", Global Times, 06.05.22, <https://www.globaltimes.cn/page/202205/1264965.shtml>

58 Bartlett-Imagawa, R. "NATO, Asia-Pacific partners agree to bolster cooperation", Nikkei Asia, 08.04.22, <https://asia.nikkei.com/Politics/Ukraine-war/NATO-Asia-Pacific-partners-agree-to-bolster-cooperation>

59 Liu, X., Xu, Y. "US, NATO seek united front with Asia-Pacific allies to isolate Russia, pressure China over Ukraine crisis", Global Times, 07.04.22, <https://www.globaltimes.cn/page/202204/1258771.shtml>

60 Campbell, C. "South Korea's intelligence agency has joined NATO's cyber defense unit. China isn't happy", Time, 05.05.22, <https://time.com/6173812/south-korea-cyber-nato-china/>

61 Lies, E. "EU seeks bigger role in Asia's 'theatre of tensions', warns on China", Reuters, 12.05.22,

<https://www.reuters.com/world/asia-pacific/japan-pm-kishida-confirms-further-cooperation-with-eu-deal-with-russia-2022-05-12/>

62 Ministry of foreign affairs of the People's Republic of China. "Foreign ministry spokesperson Zhao Lijian's regular press conference on May 10, 2022", 10.05.22, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/2511_665403/202205/t20220510_10684030.html

63 European Council. "Joint statement EU-Japan Summit 2022", 12.05.22, <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/05/12/joint-statement-eu-japan-summit-2022/>

64 Ministry of foreign affairs of the People's Republic of China. "Foreign ministry spokesperson Zhao Lijian's regular press conference on May 13, 2022", 13.05.22, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/2511_665403/202205/t20220513_10685941.html

65 Aljazeera. "Biden pledges \$150m to ASEAN with eye on China", 13.05.22, <https://www.aljazeera.com/economy/2022/5/13/biden-pledges-150m-to-asean-with-eye-on-china>

66 Lendon, B. "China sees Pacific islands as 'equals', US sees a 'backyard', claims Beijing's former envoy", CNN, 13.06.22, <https://edition.cnn.com/2022/06/13/asia/china-former-us-ambassador-pacific-islands-cui-tiankai-intl-mic-hnk/index.html>

67 Lü, X. 'Body' of NATO continues, but 'soul' elusive, Global Times, 26.06.22, <https://www.globaltimes.cn/page/202206/1269046.shtml>

68 Global Times. "Asia-Pacific countries should not stand under 'dangerous wall' of NATO: Global Times editorial", 28.06.22, <https://www.globaltimes.cn/page/202206/1269282.shtml>

69 Ministry of foreign affairs of the People's Republic of China. "Foreign ministry spokesperson Zhao Lijian's regular press conference on June 30, 2022", 30.06.22, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/2511_665403/202206/t20220630_10713185.html

70 Zhang, H., Wan, H. "NATO summit to show unity amid deeper cracks", Global Times, 29.06.22, <https://www.globaltimes.cn/page/202206/1269286.shtml>

71 Ministry of foreign affairs of the People's Republic of China. "Foreign ministry spokesperson Zhao Lijian's regular press conference on June 30, 2022", 30.06.22, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/2511_665403/202206/t20220630_10713185.html

72 Chen, Q., Wan, H. "US, Russian envoys clash over Ukraine crisis at Beijing forum as Chinese experts call on major powers to control 'spillover effect'", Global Times, 04.07.22, <https://www.globaltimes.cn/page/202207/1269756.shtml>

73 Legarda, H., Stec, G. "Merics China security and risk tracker", Merics, 02.22, <https://merics.org/en/tracker/merics-china-security-and-risk-tracker-4>

74 Ministry of foreign affairs of the People's Republic of China. "Xi Jinping delivers a keynote speech at the opening ceremony of the Boao forum for Asia annual conference 2022", 21.04.22, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/202204/t20220421_10671083.html

75 Ministry of foreign affairs of the People's Republic of China. "Acting on the global security initiative to safeguard world peace and tranquility", 24.04.22, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/topics_665678/kjgzbdfyyq/202205/t20220505_10681820.html

76 Legarda, H., Stec, G. "Merics China security and risk tracker", Merics, 02.22, <https://merics.org/en/tracker/merics-china-security-and-risk-tracker-4>

Hillevi Pårup

Hillevi Pårup är analytiker vid NKK.

Om NKK

Nationellt kunskapscentrum om Kina (NKK) vid Utrikespolitiska institutet (UI) bedriver forskningsbaserad och policyrelevant analys och rådgivning om Kinarelaterade ämnen. Fokuset ligger på frågor av särskild vikt för svenska intressen. Eventuella åsikter som uttrycks i denna publikation är författarens egna, och ska inte tolkas som att de återspeglar NKK:s eller UI:s position.